

“Opportunities, access and solidarity: towards a new social vision for 21st century Europe” (Europese Commissie)

Het Ouderen Overleg Komitee vzw (OOK) - Vlaamse Ouderenraad vindt de raadpleging van de Europese Commissie een waardevol en lovenswaardig initiatief. Ze is ervan overtuigd dat dit het debat rond een Europese sociale visie voor de 21ste eeuw effectief kan verrijken. De toetsing van het sociaal beleid aan de sociale realiteit in Europa, kan ertoe bijdragen dat de Europese sociale visie beter afgestemd wordt op de bestaande noden van gewone burgers.

Niettemin wil het OOK-Vlaamse Ouderenraad specifieke aandacht vragen die in de Europese sociale visie moet gaan naar de situatie van ouderen. De demografische realiteit van de vergrijzing, de toenemende mondialisering en de veranderende Europese Unie zijn namelijk sociale tendensen die belangrijke implicaties hebben voor ouderen. Deze gevolgen ervaren ouderen op alle levensdomeinen in hun dagelijkse leefwereld, veelal op een nog kwetsbaardere en intensere wijze (bv. liberalisering, consumentenbescherming, minimumnormen sociale bescherming, ...).

Vandaar dat het OOK-Vlaamse Ouderenraad een aantal prioritaire aandachtspunten wil onderstrepen en/of toevoegen op het vlak van zowel de inhoud (actieterreinen – 4. Les principaux domaines d’action - Key areas for action) als inzake de rol van de Europese Unie (5. Le rôle de l’EU - The role of the EU).

Bij PUNT 4: Les principaux domaines d’action – Key areas for action

• Investir dans la longévité et la santé – Investir in longer and healthier lives

ZORG

Gezondheid dient prioritair bekeken te worden vanuit een holistische mensvisie, dit betekent dat alle gezondheidsaspecten een plaats moeten krijgen in het gezondheidszorgbeleid binnen de Europese Unie.

● **Investir dans l'inclusion sociale et la non-discrimination – Investing in active inclusion and non-discrimination**

1. INKOMEN

De Europese gegevens over het armoederisico bij de ouderen tonen aan dat 23 % van de Belgische 65-plussers een inkomen heeft dat onder de armoededrempel ligt, dubbel zo hoog als bij de actieve bevolking. De Europese Unie dient bij prioriteit actie te ondernemen om de armoede bij ouderen gevoelig terug te dringen, vooral bij de kwetsbaarste groepen (alleenstaanden, vrouwen, hoogbejaarden, zorgbehoevenden).

2. GELIJKHEID VAN KANSEN EN NIET-DISCRIMINATIE

Geen samenleving kan zich permitteren dat ook maar één oudere, omwille van zijn leeftijd, op welke gebied dan ook wordt achtergesteld. Het gevaar van uitsluiting situeert zich op diverse terreinen: binnen het arbeidsbestel, op het terrein van de gezondheids- en welzijnszorg en bij de toegang tot goederen en diensten.

● **Investir dans la citoyenneté active, la culture et le dialogue – Investing in civic participation, culture and dialogue**

1. BELEIDSPARTICIPATIE

De EU moet erop toezien en alles in het werk stellen opdat ouderen ook op het Europees en internationaal vlak zouden kunnen participeren aan de samenleving en aan het beleid (o.a. besluitvormingsproces). Dit omwille van de specifieke inbreng bij alle materies die ouderen aanbelangen.

2. LIBERALISERING

Eén van de hoofddoelstellingen van de Europese Unie is de oprichting van een interne markt door het wegwerken van handelsbelemmeringen tussen de lidstaten. Het reglementeren van het vrij verkeer van producten binnen de EU is ver gevorderd. Zo brengt de geliberaliseerde energiemarkt een toegenomen complexiteit met zich mee met nadelen voor transparante prijzen en kwaliteit van de dienstverlening. Duidelijke, vergelijkbare en doorzichtige informatieverlening omtrent prijzen en voorwaarden is noodzakelijk opdat ouderen weloverwogen keuzes kunnen maken in een geliberaliseerde markt. Via reglementering moet de overheid producenten hiertoe verplichten en consumenten de nodige bescherming bieden.

3. LEVENSLANG LEREN

Het leren en blijven leren van ouderen is wezenlijk voor ouderen. Het is een hoeksteen van het ouderenbeleid en dient als zodanig te worden opgevat en aangepakt.

Als uitdagingen op het gebied van onderwijs en vorming voor het ouder worden in een verouderende samenleving worden aangestipt:

- het leven in een kennismaatschappij en de impact van de informatie- en communicatietechnologie
- het gevaar van maatschappelijke dualisering
- het ontbreken van de nodige basiscompetenties
- de verschuivingen met de leeftijd in de bereidheid en de mogelijkheden om te blijven leren
- de rol van de sociaalculturele sector in het levenslange en levensbrede leren

Vanuit het oogpunt van het ouderenbeleid is de voornaamste uitdaging op het gebied van het levenslange en levensbrede leren echter: het in stand houden en verder ontwikkelen van de competenties die ouderen nodig hebben opdat zij hun leven lang zelfstandig zouden kunnen blijven leven en zouden kunnen blijven bijdragen aan de ontwikkeling van de samenleving.

5. Bij PUNT 5 : Le rôle de l'EU – The role of the EU

1. INKOMEN

1. In de voorbije jaren is een begin gemaakt met een Europees beleid inzake pensioenen, gebaseerd op de open methode van coördinatie. Dit Europees pensioenbeleid mag het Belgisch repartitiestelsel van de wettelijke pensioenen niet ondergraven. Het OOK-Vlaamse Ouderenraad vestigt de aandacht op de lage vervangingsratio van de pensioenen. Ze nodigt de EU-lidstaten niet alleen uit rekening te houden met deze realiteit, maar ook rekening te houden met de aanbevelingen van het Europees Overlegplatform AGE en dus de pensioensituatie van ouderen gevoelig te verbeteren.

2. Via dezelfde open coördinatiemethode is het belangrijk dat de lidstaten eveneens leren van de successen en falingen inzake het armoedebeleid bij ouderen in de andere Europese lidstaten. Om een wetenschappelijk gedragen armoedebeleid te kunnen voeren, moet de Europese Unie beschikken over correcte gegevens en representatieve cijfers rond armoede. Hiertoe is de ontwikkeling van een Europese multi-dimensionele armoede indicator noodzakelijk.

2. ZORG

Preventieve acties, ook bij 55-plussers, moeten ook op Europees vlak een topprioriteit zijn zodat de bevolking gesteund wordt in het bewaren van een goede gezondheid. Ziektepreventie is niet alleen kostenbesparend, maar geeft ook meer kansen op gezond en actief ouder worden tot op zeer hoge leeftijd. Gedragsveranderingen zoals rookstop, gezonde voeding en beweging, leveren op oudere leeftijd ook nog belangrijk gezondheidsvoordeel.

3. LIBERALISERING

Belangrijk voor ons is dat een eventuele rol van de overheid moet gericht zijn op de bescherming van de ouderen als consumenten. Bijzondere aandacht moet ook gaan naar de betrokkenheid van ouderen bij de ontwikkeling van een aanbod dat aansluit op reële behoeften en dat breed toegankelijk is en naar de rol die zij kunnen spelen in dit economisch gebeuren in het algemeen. Het principe 'design for all' kan richtinggevend zijn bij onderzoek en ontwikkeling: wat goed is voor ouderen, is voor iedereen wellicht batig.

4. LEVENSLANG LEREN

1. Levenslange educatieve ondersteuning:

Alle ouderen moeten een leven lang passende educatieve ondersteuning kunnen vinden om datgene te leren wat zij nodig hebben om zich verder te ontwikkelen, zich staande te houden in de samenleving waarin zij leven en om bij te dragen aan haar verdere ontwikkeling (cfr. 'Eenentwintig aandachtspunten voor de 21ste eeuw'). Hier zou concreet ook het Europees niveau in rekening gebracht moeten worden, via de ondersteuning en promotie door Vlaanderen van de ontwikkeling van een uitwisselingsprogramma, niet alleen voor ouderen maar ook voor ouderenorganisaties. Dit met als doel de contacten tussen ouderen en ouderenorganisaties op het Europees niveau te bevorderen. Het vergroot ook de participatiekansen van ouderen en kan ook het vormingsaanbod van ouderen en ouderenorganisaties uitbreiden.

2. Het arbeidsmarktgerichte leren als een apart actieterrein:

Voor heel wat ouderen en voor de samenleving als geheel is het van levensbelang dat ook ouderen die dat wensen kunnen blijven functioneren binnen een sterk muterend arbeidsbestel. Wij vinden de uitdagingen op dit terrein echter voldoende groot om er speciaal aandacht aan te besteden.

De overheid dient kansen te bieden aan de werkende oudere personen om elders verworven competenties in te schakelen naast bepaalde opleidingen of diploma's die nuttig kunnen zijn

voor een overschakeling. De werking van het Europees Sociaal Fonds voor het bereik van oudere werkzoekenden in trajecten en de ontwikkeling van instrumenten en praktijken ter ondersteuning van leeftijdsbewust beleid in ondernemingen en organisaties, is hierin cruciaal.

5. GELIJKHEID VAN KANSEN EN NIET-DISCRIMINATIE

Het is zeker niet zo dat er in onze samenleving geen aandacht zou bestaan voor dit thema en er geen maatregelen zouden getroffen zijn om mistoestanden te voorkomen en aan te pakken.

Maar er kan meer worden gedaan. De publieke opinie en de ouderen zelf zijn zich namelijk nog te weinig bewust van het feit dat discriminatie van ouderen niet kan worden getolereerd en dat men er zich tegen kan verweren.

We stellen dan ook voor om het volgende in acht te nemen:

- In het kader van een voorkomingbeleid is bekendmaking nodig van de inspanningen die er op gericht zijn ouderen bewust te maken van hun recht op gelijke behandeling en van de mogelijkheden die er bestaan om zich tegen discriminatie op grond van leeftijd te verdedigen.
- Daartoe is sensibilisering en vorming nodig van verantwoordelijken in de samenleving voor deze problematiek zodat zij een rol kunnen spelen bij het voorkomen en beheersen van conflicten op dit terrein.
- Bij het ontwerpen van regels dient rekening gehouden met alle discriminatiegronden, met meervoudige discriminatie (de combinatie van hogere leeftijd, vrouw zijn en laaggeschoold bijvoorbeeld) en met alle terreinen waarop ongelijke behandeling moet bestreden worden. Leeftijdscriminatie krijgt tot nog toe weinig aandacht en bijna uitsluitend in arbeidsmarktsituaties (sollicitatie).